

James E. Katz

Mobiltelefonok oktatási környezetekben

Jelen tanulmány a mobilkommunikációs technológiákat vizsgálja oktatási környezetekben, különös tekintettel a mobiltelefonok iskolai használatára. Sajtóbeszámolókból, felmérésekből, publikált jelentésekből, interjúkból és fókuszcsoportos megbeszélésekből származó adatokra támaszkodva a tanulmány azt vizsgálja, miként változtatja meg a személyes mobiltechnológia az USA és más nemzetek oktatásrendszerének oktatási tapasztalatait.

ÚJABB KELETŰ VÁLTOZÁSOK AZ OSZTÁLYTERMEKBEN

Mivel az emberek hamar alkalmazkodnak a változásokhoz, a résztvevők és a megfigyelők néha nehezen veszik észre korábbi szokásaik és környezetük átalakulását. Lehetséges-e például, hogy az utóbbi pár évben az egyetemi előadóterem többet változott, mint az elmúlt száz év alatt?

A mostani osztálytermek felszerelés és tevékenység szempontjából ugyanolyanok, mint a hús vagy akár a száz évvel ezelőttiek. A táblák még mindig uralkodnak a termekben. Az 1960-as évek óta napvilágot látott számos jóslat ellenére a televízió nem lépett az előadások helyébe, hanem kiegészíti azokat. Az internet nem ösztönözte a diákokat arra, hogy virtuális laboratóriumi munkaasztalok mellett figyelve és a kutatókkal online beszélgetve tanuljanak természettudományokat és matematikát. Annak ellenére, hogy a diákok nagyon gyakran használják az internetet kutatásokhoz, tanulmányok megírásához, játékokhoz és chateléshez, az internet nem változtatta meg az osztályterem légkörét – ezt maguk a diákok is bírálták (TROTTER 2003).

A videofelvevők, CD-felvevők, hálózatba kapcsolt számítógépek és számítógépes szoftverek némi változást hoztak az osztálytermek helyzetében, ám úgy tűnik, hogy egy másik digitális technológia is az osztálytermi oktatás uralkodó paradigmájának megváltoztatására törekszik. Manapság világszerte minden hatodik ember mobiltelefon-előfizető, és a mobiltelefonok, digitális fényképezőgépek, PDA-k és Wi-Fi-képes laptopok mindenütt jelen vannak.

A változás lokális és globális dimenziói szokatlan módon találkoztak az osztályteremben. A folyamatos kapcsolat kultúrájához (lásd KATZ–AAKHUS 2002) a hely érzetnek elvesztése és a végtelen szórakozás lehetősége társult: a diákok immár könnyen kommunikálnak az osztályterem kívüli világgal, és szinte végelelhető szórakozásba, kikapcsolódásba bocsátkoznak (MEYROWITZ 1985; POSTMAN 1985).

AZ OKTATÁSI KÖRNYEZET ELLENŐRZÉSE

Egyes oktatási szakemberek szerint a sikeres tanulás érdekében a diákoknak ellenőrzött környezetre van szükségük, az oktatás pedig információt, értékeket és jó magaviseletet közvetít (SCOTT 1970, 242–254; KATZ–STEVENS–VINOVSIS 1987, 241–258).¹ Ezek a „totális intézmények” kényszerrel, az egyén befekettítésével, egyenruhákkal és a tekintély iránti fizikai tiszteletnyilvánításokkal érik el az egyén ellenőrzését (GOFFMAN 1961). Korlátozzák az egyének közötti intézményen belüli, valamint a belsősök és a külsősök közötti kapcsolatokat. Az óvodában és a 12 osztályos (K-12) iskolákban például jellemző az ún. kimenőkártya, az ellenőrizetlen kommunikációt pedig helytelenítik. A nyilvános telefonok általában az igazgatói szoba mellett találhatóak, de az osztálytermeken kívülről indított kommunikáció jellemzően egyirányú és lokális – közlemények, melyeket hangosbemondón keresztül továbbítanak.

A KEZDETI REAKCIÓ: TILTSÁK KI A MOBILTECHNOLÓGIÁKAT AZ ISKOLÁKBÓL

Habár az internetnek az oktatásra gyakorolt potenciális hatásairól pozitív elméletek születtek, a mobiltelefont ingerültség, vétségek, sőt bűncselekmények okának kiáltották ki. Az iskolavezetőségek eredetileg azért tiltották meg a csipogók és a mobiltelefonok használatát az iskolákban, hogy ne válhassanak a drogkereskedés vagy a bandaszerveződések eszközeivé. Az Egyesült Államokban legalább 20 állam tiltotta be a használatukat a K-12 típusú állami iskolákban (KATZ 1999).² E korai rendelkezések át nem gondolt technológiai megfontolások következményei voltak, és a mobiltelefonok használatát nem integrálták az iskolai tantervbe.

Manapság a Los Angeles-i, valamint sok más iskolai körzet továbbra is tiltja a csipogók és a mobiltelefonok használatát (HELFLAND–HAYASAKI 2003, B1.), de biztonsági megfontolásokból letettek arról, hogy törvényileg szabályozzák ezt, főleg az 1999. április 20-án a Colorado állambeli Columbine városában bekövetkezett iskolai lövöldözések és a 2001. szeptember 11-i New York, Pennsylvania és Washington D. C. ellen irányuló terrortámadások miatt. Ugyanakkor a szülők is nyomást gyakoroltak az iskolavezetőségekre, hogy engedélyezzék a mobiltelefonok iskolai használatát, mert az megkönnyíti az iskolai és iskolán kívüli programok szervezését.

A MOBILTECHNOLÓGIA ELFOGADOTTSÁGA A FIATALSÁG KÖRÉBEN

A mobiltelefonia és a fiatalok kapcsolata kutatásának kiemelkedő példái közé sorolhatók Leopoldina Fortunati új távlatokat nyitó olaszországi tanulmányai (FORTUNATI 2001,

¹ Charles Dickens (1812–1870) tapasztalatai nyomán érdekes bepillantást kapunk ennek a környezetnek az ellenőrzöttségébe; az író visszaemlékezett arra az esetre, amikor egy bentlakásos iskola kegyetlenkedő környezetét bemutató fikatív beszámoló megjelenését követően jó néhány iskolaigazgató perrel fenyegette, bizonygatván, hogy az ő iskolájukról szóló állítások túlzások.

² Az orvosi ellátás szükségességéből fakadóan néhány esetben kivételt tettek, mint pl. az 1988-as kaliforniai törvény esetében, lásd Helfland–Hayasaki 2003, B1.

85–98; FORTUNATI 1998) és Rich Ling nagy jelentőségű kutatásai (LING 2004). Úgy tűnik, a különböző korosztályokba tartozó diákok úgy érzik, hogy a „társadalmi tervezés” („*social engineering*”) erői – reklámok, termékek szerepeltetése televíziós show-műsorokban, filmekben és szórakoztató műsorokban, sőt a szülők is – nyomást gyakorolnak rájuk a mobiltelefonok elfogadását illetően (CHAISRI 2001).

Egyes elméleti szakértők amellett érvelnek, hogy 10–11 éves gyermekek mobiltelefonokat kapjanak. 2001-ben a University of Gloucestershire tanárai arra az eredményre jutottak, hogy az általuk megkérdezett 351 elemi iskolás diák mintegy fele rendelkezik mobiltelefonnal, és 38 százalékuk használta már a készülékét krízishelyzetben (hétből egy diák még „megfélemlítő” üzenetet is küldött egyik társának). Azt a következtetést vonták le, hogy a mobiltelefon birtoklásának hiánya „ártalmas lehet a társadalmi fejlődésre és a tanulásra, valamint negatív önértékeléshez és elszigeteltséghez vezethet.” (CHARLTON–PANTING–HANNAN 2001, 162.) Egy másik kutató más nézetten van: „A mobiltelefon nem segít a tanulásban [...] Nincs arra indok, hogy a gyermekeknek mobiltelefont adjunk.”³

A skandináv és ázsiai tinédzserek majdnem száz százaléka rendelkezik mobiltelefonnal. Egy 2004-es felmérés szerint a 12–19 éves egyesült államokbeli diákok 47 százalékánál van mobiltelefon. Egy 1999-es közvélemény-kutatás szerint a 13–17 éves fiataloknak csak a 10 százaléka rendelkezett mobiltelefonnal. Egy újabb, 2004-es felmérés szerint a 8–10 éves gyermekek 29 százalékának van mobiltelefonja (ez az arány 2002-ben 18 százalék volt), és a 8-10 éves gyermekek számára a mobiltelefon „ugyanannyira státuszszimbólum, mint kommunikációs eszköz” (SELINGO 2004, 18).

Jelen tanulmány szerzője nem talált aktuális országos adatokat arra nézve, milyen arányban vált elfogadottá a mobiltelefon az egyesült államokbeli egyetemi diákok körében. A Rutgers University zömében 19 éves diákjai körében (N=421) zajlott felmérés szerint az elfogadottsági arány 98 százalék. A szerző taiwani, koreai és japán diákokkal folytatott informális beszélgetései alapján ezekben az országokban az arány magasnak mondható.

A MOBILTELEFONOK HASZNOSSÁGA AZ OKTATÁSI KÖRNYEZETEK BEN

Mik a pedagógiai következményei ennek a technológiai árhullámnak, amely megtöri az iskolák régóta fennálló, ellenőrzésre és hierarchiára való berendezkedését? A mobiltechnológia számos módon együttműködik az oktatással. Az egyik ilyen mód egyfajta tutoriális segítségnyújtás. A vezeték nélküli alkalmazási protokollok (WAP), amelyek lehetővé teszik a mobiltelefon-készülékek internethez történő csatlakozását, segítenek az éppen úton levő felhasználóknak definíciókat és hivatkozási információkat keresni. Egy egyesült államokbeli kiadó például olyan, mobiltelefon-készülékek által támogatott oktatási segédanyagokat mellékel az üzletviteli tankönyveihez, mint a flashcard, kulcsszavak és kvízek.⁴ A cég vezetői így nyilatkoztak: „Manapság sok diáknak bonyolult a napirendje és szükségük van minden kis plusz szabadidő maximalizálására. Ennek

³ Thomas Sherman professzor szavait a „Cell Phones Don't Contribute to Learning” című cikk idézi. (Virginia Polytechnic Institute and State University, 2002. július 12, http://www.eurekalet.org/pub_releases/2002-07/vt-cpd71202.php).

⁴ Lásd <http://www.mhhe.com/business/cellphone/images/phone3.html>.

tudatában felismertük az iskolán kívüli tanulást elősegítő rugalmas módszerek nyújtásának szükségességét.”⁵

A mobiltelefon összekapcsolja a diákokat a tanárokkal, valamint a többi diákkal, segít az óralátogatással kapcsolatos ügyintézésben, a találkozók időpontjainak átszervezésében, az órarendek és feladatbeosztások lekérésében, a feladatok megbeszélésében, a tanulócsoporthoz koordinálásában és megkönnyíti a tudományban és az életben felmerülő problémákkal kapcsolatos segítségkérést.

A mobiltelefon a tanároknak is segítséget nyújt időbeosztásuk hatékonyabbá tételében. Az 1990-es évek elején egy texasi kiterjesztett iskolai körzetben véghezvitt kísérlet folyamán 25, gyengénlátó diákokat oktató utazó tanár mobiltelefont kapott. Az időgazdálkodás hatékonyságát, a költségeket, a vezetékes és vezeték nélküli telefonok használatában bekövetkezett változásmintákat és a tanárok biztonságérzetét vizsgáló kutatók arra a felismerésre jutottak, hogy a technológia költséghatékony volt, fokozta a tanárok biztonságérzetét, és javította a tanárok és a szülők, kollégák, iskolák és bázisirodák közötti kommunikációt (CORN–PATTERSON–LOVE–ERIN 1994, 446–458).

Az ügyintézők számos időigényes, ismétlődő feladatot tudnak a mobiltelefonokra áthárítani. A koreai Sookmyung Women’s University diákjai a mobiltelefonokat az órakon való részvétel megerősítésére, könyvtárak látogatására, az egyetemi menzán való étkezésre és személyazonosságuk igazolására használják.⁶

Végül a mobiltelefon lehetővé teszi a szülőknek, hogy távolról felügyeljék gyermekeiket azáltal, hogy segítsenek nekik időben eljutni mindenhova, és csökkenti a szülők aggodalmát a gyermekek hollétével kapcsolatban. Egy koreai iskolában működő térfigyelő szolgáltatás segít a szülőknek megbizonyosodni gyermekeik iskolán belüli hollétéről.

A DIÁKOK MAGATARTÁSA ÉS VISELKEDÉSMÓDJA

Egyes szakértők úgy vélik, hogy a diákok mobiltelefon-használata pozitív irányú fejlődést jelent. Egy fejlődépszichológus szerint „a technológia használatával a gyermekekben fokozódik az ügyesség érzete és megnő az önbizalmuk” (TROTTER 2003). Az elfogadás folyamata alatt tanúsított viselkedésmód kétségkívül azt mutatja, hogy az egyesült államokbeli diákok az egyetemeken, a gimnáziumokban, a középiskolákban és még az általános iskolákban is használnak mobiltelefont.

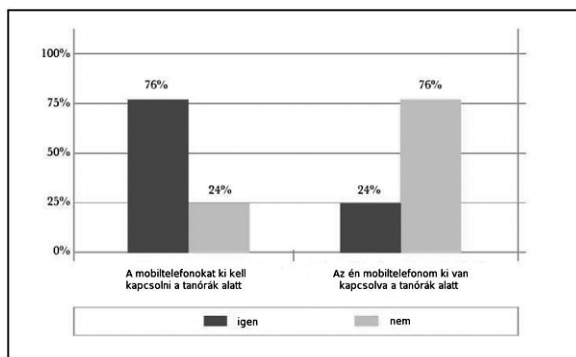
A Pew Internet és American Life Project közvélemény-kutatásának (N=1162) eredménye szerint az egyetemi diákok egyharmada játszik videojátékokat mobilkészülékeken vagy laptopokon a tanórák alatt. A megkérdezettek szerint ez a szokás nem befolyásolja a tanulmányi teljesítményeiket (GILROY 2004, 56–61), azonban ez az állítás vizsgálatra szorul.

Hozzávetőleges összehasonlításokat lehet végezni más országok adataival. Egy zömmel 16–18 éves norvég diákok körében végzett 2002-es felmérés (N=1682) szerint a megkérdezettek háromnegyedének tilos volt az SMS-szolgáltatás igénybevétele a tanórák alatt, mégis megtették (1. és 2. ábra). Egy 2003-as, középiskolás és gimna-

⁵ „Study to Go for Cellphones Offers Next Generation of Mobile Student Tools” (http://www.pdatoday.com/comments/1352_0_1_0_C).

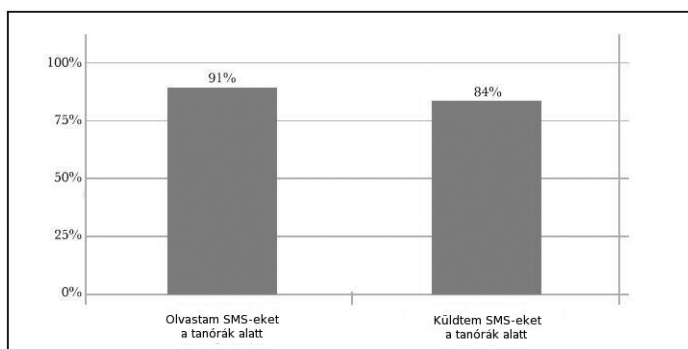
⁶ Sookmyung Women’s University, The Hankyoreh: Introduction of „mobile Campus” (fordítás koreai nyelvről), <http://www.hani.co.kr/section-005100006/2002/08/005100006200208261404059.html>.

zista diákok körében végzett koreai felmérés (N=497) szerint az iskolák 45 százaléka szabályozta a mobiltelefonok intézményen belüli használatát, de a diákok 68 százaléka mégis használta ezeket a tanórák alatt. A diákok körülbelül 41 százaléka számolt be arról, hogy zavarta őket mások mobiltelefon-használata.⁷

I. ábra
Felmérés norvég diákok és a mobiltelefon kapcsolatáról, 2002 (N=1682)
 (Forrás: Berit Skog, személyes kommunikáció)

Készítettünk egy felmérést a rutgersi információtechnológia szakos diákok egyik tanecsoportjának körében. A diákok zöme 20 éves volt (N=221). A felmérést megelőző héten a tanórák alatt a diákok fele használta a mobiltelefonját bejövő hívások és üzenetek lekérésére (41%), unaloműzésből (34%), a hívások megválaszolására (29%), barátokkal való csevegésre (23%), megtudakolni, mit csinál éppen a barátja (23%), valamint letöltésre (6%). A diákok mintegy fele zavarónak érezte diáktársai mobiltelefon-használatát a tanórák alatt. Csak a diákok 4 százaléka érezte rendjén valónak a tanórák alatti telefonálást; az SMS-ezést 45 százalékuk, a játékokkal való szórakozást 30 százalékuk érezte elfogadhatónak.

2. ábra
Felmérés norvég diákok és a mobiltelefon kapcsolatáról, 2002 (N=1682)
 (Forrás: Berit Skog, személyes kommunikáció)

⁷ Sung Nam állampolgári bizottság, „Research on Use of Mobile Phones in High and Middle Schools in Korea”, <http://www.chosun.com/w21data/html/news/200312/200312260261.html>.

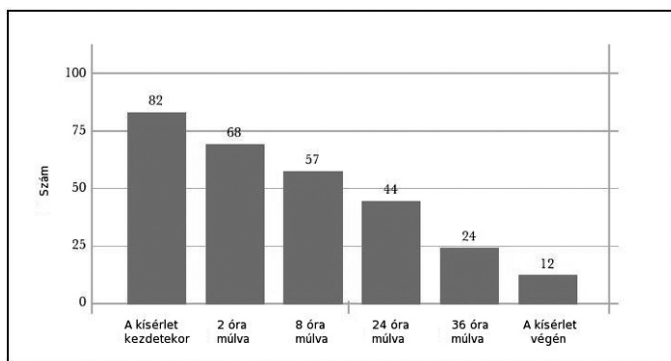
A mobiltelefon-szenvedéllyel kapcsolatos kérdésre hét diák közül egy azt a választ adta, hogy rabja a készülékének. Ez a szenvedélyérzet összecsenghet a függőség-gel és a túlzott használattal.

A felmérés érdekes támpontokkal szolgál a mobiltelefon tanórák alatti használatának szocio-epidémikus aspektusairól is. A megkérdezettek 44 százaléka volt azon a véleményen, hogy ha a tanórák alatt az egyik diák elkezd használni a mobiltelefonját, akkor más diákok is ezt fogják tenni.

EGY KÍSÉRLET

A beszámolók szerint a mobilkommunikációs technológiát a tanórák alatt fokozott mértékben használják – unaloműzésből, felvágásból és funkcionális vagy szociális feladatok ellátása céljából. Gyakran elhangzik a diákok (és mások) szájából, hogy „nem tudnának élni” a mobiltelefonjuk nélkül (KATZ 2003).

Ahhoz, hogy tanulmányozzuk ezt a függőséget, és hogy megértsük, milyen szerepet játszik a mobiltelefon az életükben, diákokat kértünk fel egy kísérletben való részvételre, amikor is 48 órán keresztül tartózkodniuk kellett a mobiltelefon használatától. A kísérlet célja az volt, hogy a résztvevők felbecsüljék (és leírják a kutatók számára) a mobiltechnológia szerepét az életükben. A felkért 102 diák közül 82 vett részt a kísérletben és 12 fejezte be azt – a kiesési arány 85 százalék volt (3. ábra). A diákok elmondása szerint a kísérlet túl kemény volt, közben sürgős ügyek merültek fel, az emberek mérgesek lettek rájuk és a feladataik megkívánták, hogy használják mobiltelefonjaikat.

3. ábra

A résztvevők számának alakulása egy, a mobiltelefontól való tartózkodásra irányuló 48 órás kísérletben, 2004. április

Megkérdeztük a diákokat arról is, hogy miként változott meg az életük a kétnapos megvonás alatt. Három megkérdezett elmondása szerint az életük boldogabb volt a mobiltelefon nélkül, 70 százalékuk nem értett ezzel egyet. Úgy tűnik, a mobiltelefon luxusból (Fortunati megfogalmazásában) „szükséges luxussá”, végül pedig alapvető kommunikációs eszközzé vált.

A MOBILTELEFON TANÓRÁK ALATTI HASZNÁLATÁNAK EGYES VISELKEDÉSMÓDBELI DIMENZIÓI

A diákok oktatási környezetekben történő mobilhasználatáról szóló újsághírek változatos problémák létét sugallják, beleértve tanórák megszakítását, bűncselekményt, szélhámosságot és a tanár autonómiájának csökkenését.

A TANÓRÁK MEGSZAKÍTÁSA

2002-ben egy pizzafutár jelent meg egy Virginia állambeli gimnáziumban azzal a rendeléssel, amelyet egy, az ebédet lekésző diák kért. A meghökkent igazgató így kommentálta az esetet: „A diák nem látott ebben semmi rosszat” (LEE 2002).⁸ Egy Connecticut állambeli iskolaigazgató arról számolt be, hogy egy nyolcadikos fiú „merészen elővette mobiltelefonját a történelemóra alatt és pizzát rendelt”. Az igazgató megfeddte a diákot és elkobozta a mobiltelefont. Átnézvén a kimenő hívások listáját („ismert drogkereskedők telefonszámát keresve”) felfedezte, hogy a fiú „hatszor hívott fel ott-hon az éjjel kellős közepén. A feleségemmel élénken emlékezünk azokra a megszakított hívásokra” (MOONEY 2003).

BŰNCSELEKMÉNY

2001-ben Nagy-Britanniában (nem találtam összehasonlításra alkalmas adatokat az Egyesült Államokra vonatkozóan) a rablások 28 százaléka mobiltelefonok elviteléhez kapcsolódott, és mintegy 700 000 mobiltelefont loptak el – majdnem a felét 18 éven aluli gyermekektől (4. ábra).⁹ A lopások egy része utcai rablótámadás vagy késelés-sel, halállal végződő erőszakos támadás során következett be, és mintegy 1000 áldozat 12 éves volt.¹⁰ Mi több, a mobiltelefon fokozhatja a gyermekek közötti zsarnokoskodást (PACIENZA 2004). Ugyanakkor segíthet enyhíteni is.

SZÉLHÁMOSSÁG

Az oktatási környezetekben a mobilkommunikációs eszközöket szélhámosságra is használták, különösképpen lógásra és a felmérések közbeni csalásra. A lógósokat mobiltelefonon értesítették az iskolában maradt társaik arról, mikor térhetnek vissza anélkül, hogy rajtakapnák őket.

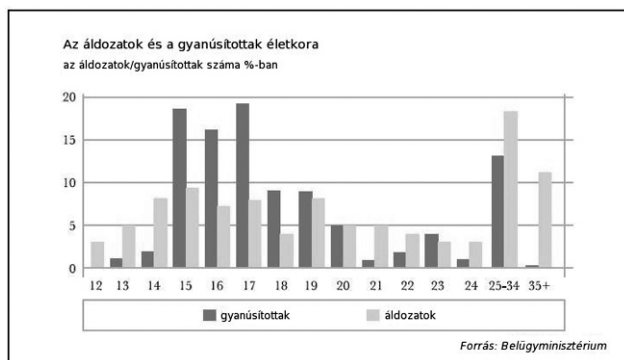
Egy kaliforniai tanárnő arról számolt be, hogy az egyik diákja mutatott neki egy mobiltelefonnal készített képet egy tesztkérdésről, amelyet egy másik diák küldött neki a tanóra alatt.¹¹ A University of Maryland egyik tanára hamis megoldási kulcsot töltött

⁸ Ez semmiképpen nem egy egyedülálló eset. Lás Gilroy 2004.

⁹ „Huge Surge in Mobile Phone Thefts”, BBCi weboldal, 2002. január 8., <http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk/1748258.stm#only>.

¹⁰ „Teenager Stabbed for Mobile Phone”, BBCi weboldal, 2002. június 12., <http://news.bbc.co.uk/1/hi/england/2040337.stm>.

¹¹ „Cheating by Mobile Phone Reaches America”, 2004. március 18., <http://www.mobileyouth.org/news/mobileyouth1258.html>.

4. ábra

Az áldozatok és a bűncselekménnyel gyanúsítottak életkora, 2000–2001
 (Forrás: BBCi Weboldal, az Egyesült Királyság Belügyminisztériumának adataira támaszkodva)

fel az internetre, miután elkezdődött a dolgozatírás. Összehasonlítván a diákok válaszait a hamis megoldási kulccsal, a tanár egy tucat csalót leplezett le; úgy tűnt, a diákok egymástól függetlenül barátaikat bízták meg a megoldások lekérésével és elküldésével (MANNING 2003).

Hasonlóképpen egy tokiói egyetemen ötszázból 26 diák bukott meg csalás miatt: az e-kereskedelem záróvizsga alatt az egyik diák elhagyta a termet, és válaszokat tartalmazó e-mail üzeneteket küldött társainak. A tanároknak feltűnt, hogy ezek a diákok egyforma válaszokat adtak, egyforma hibákat követtek el.¹²

A TANÁR AUTONÓMIÁJÁNAK CSÖKKENÉSE

A tanárok megkövetelték a diákoktól, hogy dolgozatírás alatt ne vigyenek be mobiltelefont a terembe. A Maastrichti Egyetemen a „mobkeresőnek” elnevezett készülékek csipognak, amikor mobiltelefon-használatot érzékelnek a közelükben. Az egyetemi vezetőségek arra számítanak, hogy ha figyelmeztetik a diákokat a készülékek esetleges használatára, akkor megszűnhet a mobiltelefonálás (REINHARDT 2001, EB4.).

2003 tavaszán a Nemzeti Oktatásügyi Társaság kérdést intézett a felsőoktatásban dolgozó tagjaihoz arról, hogy számúzzék-e az egyetemi tanárok a mobiltelefonokat az előadóteremből, amire 85 százalékuk igennel válaszolt (GILROY 2004). A kaliforniai gimnáziumok igazgatóinak mintegy 74 százaléka támogatja a mobiltelefonok száműzését (HELFLAND–HAYASAKI 2003).

Egyes tanárok szabályokat állítanak fel a mobiltelefonok előadóteremben való használatához és az ehhez kapcsolódó viselkedésmód az irányítására. A University of New Mexico-Albuquerque egyik szociálpszichológia tanára egy 2002-es kurzus számonkéréséhez a következő bekezdést fűzte hozzá:

¹² „Japanese Students Caught in Cellphone Cheating Scam”, Chronicle of Higher Education (2003. január 3., A44 oldal); Brown 1998, 13.; Argetsinger 2003, B1.

„Az órák alatt kapcsolják ki mobiltelefonjaikat. Nem akarom telefonjaik csörgését hallani. Ha csörög a telefonjuk, a terem elhagyására kérem fel Önöket, legközelebb a következő órára jöhetnek be. Amennyiben ez többször előfordul, megkérem Önöket, hogy töröltessek a tanegységet. Egyedüli kivételt képez az az eset, ha Önöknek gyermekük van, vagy Önöktől függő hozzátartozójuk, akik számára vészhelyzet esetén elérhetőek kell, hogy maradjanak. Ilyen esetben kérem, időben jelezzék ezt (pl. küldjenek számomra egy e-mailt az augusztus 22-i második csoporttalálkozó előtt), és szerezzenek be egy néma üzemmódban jelezni képes készüléket.”¹³

Egy Massachusetts állambeli műszaki főiskola sejtbiológia kurzusának számonkérése az alábbi módon közelíti meg a kérdést:

„A diákoknak 10 pont begyűjtése után el kell hagyniuk a kurzust. 1 pontot kap a diák, ha hiányzik, késik vagy hosszabb ideig távol marad az előadástól vagy a labortól. Az előadás vagy labor megzavarása mobilcsörgés vagy csipogó által szintén 1 pontot ér.”¹⁴

Egyes tanárok nyílt támadást intéznek az órákat megzavaró telefonhívások ellen. Egy egyetemi tanár elvette diákjától a csörgő mobiltelefont és megkérte a hívó félt, hogy járuljon hozzá a csoportbeszélgetéshez. A tanár elmondása szerint ez után az eset után a diákok nemigen hagyták mobiltelefonjaikat csörögni óra közben (MARKLEIN 2003, D5).

Nem csak a diákok zavarják meg a tanórákat mobiltelefonálással. Az egyik meginterjúvált személy elmondása szerint harmadikos leányának a tanára rendszeresen fogadott hívásokat óra közben; ennek következményeként az iskolaigazgatóság betiltotta ezt a gyakorlatot. Egy 2004-es felmérésből kiderül, hogy a Rutgers 100 diákjának mintegy háromnegyede beszámolt olyan esetről, amikor az egyetemi tanár fogadott hívást óra közben. Csakugyan, jómagam is tanúja voltam annak, hogy egy egyetemi tanár előadás közben fogadott egy hívást és elhagyta a termet, hogy az orvosával megtárgyaljon egy egészségügyi problémát.

A MOBILTELEFONOS KOMMUNIKÁCIÓ EGYES KÖVETKEZMÉNYEI AZ OKTATÁSRA NÉZVE

A mobiltelefonos kommunikáció legalább három módon jelent előnyt az oktatás szempontjából. Gyakorlati szinten megkönnyíti és hatékonyabbá teszi a tanóra megszervezését, beleértve az óralátogatást és az ügyintézését. Az időgazdálkodás szintjén fokozza a tanárok és diákok közötti koordinációt. Végül lehetővé teszi a diákok számára, hogy jobban hozzáférjenek a kurzusokhoz és egyéb oktatási segédanyagokhoz.

Másfelől a tanórák alatti mobilkommunikációs tevékenységeknek negatív jellegük van, beleértve a csalást, zaklatást és bűncselekményt. Felmerülhetnek egyéb problémák is, beleértve a figyelem megzavarását, a kritikai gondolkodás készségeinek megromlását és a tanulás, valamint a tanárok iránti tisztelet csökkentését. Azok a diákok,

¹³ Geoffrey Miller, „Syllabus for Social Psychology 271”, 2004., <http://www.hbes.com/HBES/syllabus-miller-socpsych.htm>.

¹⁴ Dawn Tamarkin, „BIOL351-D01: Cell Biology” számonkérés, 2004, <http://distance.stcc.edu/cellbiology/syllabusS04.htm>.

akiknek a figyelmét elvonja valami, elvesztik koncentrációs és tervezési képességüket, képtelenné válnak komplex gondolatsorok mentén dolgozni (GILROY 2004), és időnként úgy tűnik, általánosságban udvariatlanabbá válnak.

KONGASSUK MEG A LÉLEKHARANGOT AZ OSZTÁLYTERMEKÉRT?

A mobilkommunikációs technológiák hozadéka egy olyan – William James emlékeztetes megfogalmazásában – „nyüzsgő, élénk zűrzavar”, amit úgy tűnik, a fiatalabb tanárok könnyebben fogadnak el, mint idősebb kollégáik. Az állami iskolák vezetőségeinek nincs politikai hatalmuk ahhoz, hogy megtörjék a diákok és a szülők ellenállását a mobiltelefonok osztálytermekből való kiltásával szemben, főleg egy olyan lokális és globális erőszakkal teli korban, ahol a szülők ezt a technológiát biztosítókötélnek érzik maguk és gyermekeik között. Ám a biztosítókötéltől jogosultság lett. Reálisan nézve nem számítható, de ellenőrizhető (még akkor is, ha a kisebb és okosabb telefonkészülékek nehezebben észlelhetőek).

Továbbá a mobiltelefonok felgyorsítják a már zajló változásokat – támogatják a diákok autonómiáját, ugyanakkor elősegítik a klikkesedést, segítik a szülőket abban, hogy hassanak a tanmenetre és gyermekeik tevékenységeire még akkor is, ha fizikailag távol vannak tőlük, és lehetővé teszik a tanárok nagyobb fokú ellenőrzését és elszámoltatását. Mi több, a „távtanulás” (ahol a tanulók fizikailag szét vannak szórva, ám mentálisan jelen vannak) támogatóinak jóslatai az ellenkezőjükre fordultak. Az előzőekkel ellentétben a tanulók mentálisan hiányozhatnak az órától, miközben fizikailag jelen vannak.

Azzal, hogy lehetővé teszik a tanulók számára az iskolai környezetből való kiszakadást, és alkalmat adnak a szórakoztató időtöltésekre, a mobiltelefonok által az osztályterem legalább annyira szólhat a szórakozásról, mint a fegyelemről. Bizonyos fókig, amikor egy fizikailag jelenlévő csoport „itt és most” szükségleteit feláldozzák a térben és időben távollévő csoporttagok szükségletei érdekében, a személyes kedvtelések elébe helyeződnek a közösségi normáknak.

Az osztályterem ablakán kibámuló, álmodozó iskolások képét felválthatja az előre tekintő tanulók képe – olyanoké, akik nem álmodoznak, hanem vibráló készülékekkel foglalkoznak, távollévő barátokkal társalognak és az osztályterem falain kívüli anyagokhoz férhetnek hozzá. A holnap mobiltechnológiája lehet a tökéletes oktató abban a lokális/globális biogépezetben, amelyet számos futurológus elképzelt.¹⁵

Zamfirache Iris fordítása

¹⁵ Köszönettel tartozom a Rutgers University végzős diákjainak, Yi-Fan Chennek, Seong Eun Chonak, Yoon Chonak, Kalpana Davidnek, Dan Sunak és Ferhan Tunagurnak a kutatásban való együttműködésükért.

IRODALOM

- ARGETSINGER, Amy 2003. „U-Md. Says Students Use Phones to Cheat; Text Messaging Delivers Test Answers”. *Washington Post*, január 25.
- BROWN, Sarah Mae 1998. „Collegians at Moscow State University Use Cellular Phones and Beepers to Get Answers to Exam Questions – One Professor Even Praises Their Initiative”. *Los Angeles Times*, április 26.
- CHAISSRI, Jeeraporn 2001. „Parents Glad to Give Kids Cell Phones”. *ThaiFöld: The Nation*, január 29.
- CHARLTON, Tony – PANTING, Charlotte – HANNAN, Andrew 2001. „Mobile Telephone Ownership and Usage Among 10- and 11-Year-Olds: Participation and Exclusion”. *Emotional and Behavioral Difficulties*, vol. 7, no. 3.
- CORN, A. L. – PATTERSON, W. – LOVE, C. – ERIN, J. N. 1994. „The Use of Mobile Telephones with Itinerant Teachers of Students with Visual Disabilities”. *Journal of Visual Impairment and Blindness*, vol. 88, no. 5.
- FORTUNATI, Leopoldina (szerk.) 1998. *Telecomunicando in Europa*. Milano: Franco Angeli.
- FORTUNATI, Leopoldina 2001. The Mobile Phone: An Identity on the Move”. *Personal and Ubiquitous Computing*, 5.
- GILROY, Marilyn 2004. „Invasion of the Classroom Cell Phones”. *Education Digest*, vol. 69, no. 6.
- GOFFMAN, Erving 1961. *Asylums*. New York: Doubleday.
- HELFLAND, Duke – HAYASAKI, Erika 2003. „L. A: Unified to Study Campus Cellphone Ban”. *Los Angeles Time*, szeptember 23.
- KATZ, Michael – STEVENS, Edward Jr. – VINOVSIS, Maris A. 1987. „The Origins of Public High Schools”. *History of Education Quarterly*, 27.
- KATZ, James E. 1999. *Connections: Social and Cultural Studies of the Telephone in American Life*. New Brunswick, NJ: Transaction.
- KATZ, James E. – AAKHUS, Mark (szerk.) 2002. *Perpetual Contact: Mobile Communication, Private Talk, Public Performance*. Cambridge: Cambridge University Press.
- KATZ, James E. (szerk.) 2003. *Machines That Become Us: The Social Context of Personal Communication Technology*. New Brunswick, NJ: Transaction.
- LEE, Jennifer B. 2002. „As Gadgets Go to Class, Schools Try to Cope”. *New York Times* (2002. augusztus 15.); <http://mathforum.org/epigone/mathedcc/zholalchend>.
- LING, Rich 2004. *The Mobile Connection: The Cell Phone's Impact on Society*. San Francisco: Morgan-Kaufman.
- MANNING, Stephen 2003. „University of Maryland Students Admit to Using Cell Phones to Cheat”. (2003. január 30.) <http://www.signonsandiego.com/news/computing/20030130-1331-cellphones-cheating.html>.
- MARKLEIN, Mary Beth 2003. „Hanging Up on Class Disruptions”. *USA Today*, október 29.
- MEYROWITZ, Joshua 1985. *No Sense of Place: The Impact of Electronic Media on Social Behavior*. New York: Oxford University Press.
- MOONEY, Thomas B. 2003. „Legal Mailbag”. *CAS Bulletin. Connecticut Association of Schools*. (február); http://www.casciac.org/legal_mailbag/feb03.pdf.
- PACIENZA, Angela 2004. „Proliferation of E-mail, IM Makes Cyberbullying Common Activity Among Youth”. (március 17.) A Canadian Press terjesztésében.
- POSTMAN, Neil 1985. *Amusing Ourselves to Death: Public Discourse in the Age of Show Business*. New York: Viking Penguin.
- REINHARDT, Andy 2001. „Your Cheatin' Phone”. *Business Week*, szeptember 3.
- SCOTT, Donald M. 1970. „The Social History of Education: Three Alternatives”. *History of Education Quarterly*, 10.
- SELINGO, Jeffrey 2004. „The Cellphone: A New Joy of Childhood”. *International Herald Tribune*, március 20.
- TROTTER, Andrew 2003. „Students' Technology Views Solicited”. *Education Week*, október 15.; <http://www.b-g.k12.ky.us/Tech/StudentsTechnologyViewsSolicited.pdf>
- <http://news.bbc.co.uk/1/hi/england/2040337.stm>
- <http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk/1748258.stm#only>
- <http://www.chosun.com/w21data/html/news/200312/200312260261.html>
- http://www.eurekalert.org/pub_releases/2002-07/vt-cpd71202.php
- <http://www.hani.co.kr/section-005100006/2002/08/005100006200208261404059.html>
- <http://www.mobileyouth.org/news/mobileyouth1258.html>
- http://www.pdatoday.com/comments/1352_0_1_0_C

**Részlet a Szabad Művészetek Doktora kiállításról,
a háttérben a falon Varga Rita Ophélie bombával című alkotása**